

Patiënt en uw rechten

de WGBO

Ommelander Ziekenhuis
Groningen

Inleiding

De WGBO is een afkorting van **Wet op de Geneeskundige Behandelings Overeenkomst**. In deze wet zijn zowel de rechten als de plichten van patiënten en zorgverleners vastgelegd.

De WGBO wordt ook wel de Wet 'Patiëntenrechten' genoemd.

"De WGBO is er gekomen om meer evenwicht te brengen in de relatie tussen arts en patiënt. Het draait in wezen allemaal om het recht van de patiënt om zelf uit te maken wat er met zijn gezondheid en lichaam mag en moet gebeuren. We noemen dit ook wel het zelfbeschikkingsrecht. Niet de arts, een familielid of iemand anders maakt uit wat "het beste" voor de patiënt is, maar dat doet hijzelf!"
(Cliëntenraad Ommelander Ziekenhuis Groningen)

Deze wettelijke regeling is niet alleen een leidraad als u een probleem heeft met een zorgverlener van het ziekenhuis, maar zij moet vooral voorkómen dat die problemen ontstaan. Daarom is het voor u als patiënt belangrijk dat u op de hoogte bent van deze wet.

Belangrijkste onderwerpen van de WGBO

Artsen en andere zorgverleners waar u als patiënt mee te maken krijgt, zullen u informeren over onderzoeken en behandelingen die ze nodig achten. Zij zullen uw toestemming vragen als het om ingrijpende verrichtingen gaat. Daarnaast kunt u - als u dat te kennen geeft - uw dossier inzien.

In deze folder komen de volgende onderwerpen uit de WGBO ter sprake:

- het recht op informatie;
- de toestemmingsvereiste ('informed consent')
- handelingsbekwaamheid bij minderjarigen en wilsonbekwamen;
- het recht op privacy;
- het recht op inzage in het medisch dossier;
- deelname aan wetenschappelijk onderzoek;
- aansprakelijkheid en klachtenregeling.

Alleen de grote lijnen van de WGBO zullen in deze folder¹ aangegeven worden. Veel regelingen hebben ook weer uitzonderingen of zijn veel genuanceerder dan hier aangegeven. Wilt u van een bepaald onderwerp méér weten, dan kunt u informatie vragen bij:

Zorgbelang Groningen

telefoon: 050-5713999

e-mail: info@zorgbelang-groningen.nl

(bereikbaar - maandag t/m donderdag 08.30 -17.00 uur)

Ommelander Ziekenhuis Groningen

t.a.v. de Ombudsfunctionaris

Antwoordnummer 1203, 9679 ZX Scheemda

telefoon: 088 – 566 2666

e-mail ombudsfunctionaris@ozg.nl

Recht op informatie

"Recht op informatie houdt in het kort in dat u als patiënt recht heeft op zo volledig mogelijke informatie. En dat u recht heeft op begrijpelijke en objectieve informatie."

(Cliëntenraad Ommelander Ziekenhuis Groningen)

---

¹ Aan deze folder kunnen geen rechten worden ontleend.

In verband met de leesbaarheid kan daar waar 'hij' staat ook 'zij' gelezen worden.

Als u vragen heeft over uw gezondheid, ziekte of behandeling, probeert de arts u daar zo goed mogelijk antwoord op te geven. Daarnaast zal hij u alle informatie geven, die u nodig heeft om als patiënt weloverwogen te kunnen beslissen voor een bepaald onderzoek of bepaalde behandeling. De arts behoort u in begrijpelijke woorden informatie te geven over een aantal zaken, namelijk:

- het onderzoek of de voorgestelde behandeling die hij voor u nodig acht;
- de te verwachten gevolgen en eventuele risico's daarvan voor uw gezondheid;
- eventuele andere methoden van behandeling of onderzoek;
- de vooruitzichten van uw gezondheid.

Als u over een van deze zaken nog informatie mist, kunt u hiernaar vragen!

Het is voor u van belang dat u alle informatie heeft ontvangen en begrepen, voordat de behandeling en/of het onderzoek begint.

Het overbrengen van informatie is echter een samenspel tussen u als patiënt én de zorgverlener. De zorgverlener zal de nodige informatie zoveel als mogelijk afstemmen op de persoon van de patiënt. Maar u kunt zelf ook aangeven, als u meer wilt weten of als het allemaal nog niet duidelijk is. Het is de bedoeling dat u met behulp van de informatie die u krijgt, bepaalt of u een onderzoek of behandeling wilt ondergaan.

U kunt de arts vragen zo nodig informatie voor u op schrift te stellen. Ook zijn er folders over bepaalde onderzoeken en behandelingen, zodat u thuis alles nog eens rustig door kunt lezen. Vraagt u ernaar!

Uitzondering

Alleen bij hoge uitzondering –én pas nadat hij heeft overlegd met een andere zorgverlener– behoeft de arts geen gegevens te verstrekken, namelijk als hij meent dat u 'ernstig nadeel' zal ondervinden door het horen van alle informatie. Als het in uw belang is, moet hij het wel aan iemand in uw omgeving vertellen, bijvoorbeeld aan een naast familielid.

U heeft overigens ook het recht om géén informatie te krijgen als u dat om welke reden dan ook, zelf liever niet wil. U dient dat dan wel duidelijk aan te geven.

Toestemmingsvereiste of wel informed consent

Het kernwoord van de WGBO om de patiënt het roer in eigen handen te laten houden is 'informed consent'. Dit wil zeggen: de patiënt kan alleen toestemming geven voor een geneeskundig onderzoek en behandeling als hij weet en begrijpt wat dat voor hem betekent. 'Informed consent' is het beste te vertalen als "weloverwogen beslissing".

(Cliëntenraad Ommelander Ziekenhuis)

Een zorgverlener zal u om toestemming vragen, voordat een **ingrijpend** onderzoek of behandeling bij u plaatsvindt. Hij mag u echter pas om toestemming vragen, nadat u voldoende bent voorgelicht over het onderzoek of de behandeling. Dit verzoek om toestemming heet "informed consent", dit wil zeggen: toestemming op grond van de juiste informatie.

In acute situaties zal de zorgverlener begrijpelijkerwijs wel zonder uw toestemming moeten handelen.

Uitzondering

Als u heeft ingestemd met een bepaalde operatie, hoeft er niet voor alle voorbereidende onderzoeken die daarbij horen (bijv. het bloedprikken) telkens opnieuw toestemming gevraagd worden.

Ook voor **niet-ingrijpende** handelingen, zoals gipsverband aanleggen, is geen uitdrukkelijke toestemming nodig.

Handelingsbekwaamheid bij minderjarigen en wilsonbekwamen

Sommige mensen kunnen om diverse redenen niet voor zichzelf beslissen, bijvoorbeeld op grond van leeftijd, een aandoening of een handicap. Voor die situaties heeft de WGBO het volgende geregeld:

- **Jongeren**

Jongeren vanaf 16 jaar worden in de WGBO gelijkgesteld met volwassenen; zij kunnen zelfstandig toestemming geven voor een bepaalde behandeling, instemming van de ouders is niet nodig.

Bij kinderen jonger dan 12 jaar beslissen de ouders over de voorgenomen behandeling. Aan jonge kinderen moet wel op een begrijpelijke wijze worden uitgelegd wat er gaat gebeuren.

Zijn de kinderen tussen de 12 en 16 jaar dan moeten zowel ouder als kind afzonderlijk toestemming geven voor de voorgenomen behandeling.

- **Vertegenwoordiging**

De WGBO voorziet ook in een regeling voor vertegenwoordiging van een meerderjarige, maar wilsonbekwame patiënt, zoals een patiënt met dementie of een patiënt die in coma ligt.

Iedereen kan een verklaring opstellen waarin hij kan aangeven wie als zijn vertegenwoordiger zal optreden als hij daar zelf niet meer toe in staat is.

Heeft u zo'n verklaring, dan zal die vertegenwoordiger voor u, als gemachtigde, al dan niet toestemming geven voor bepaalde handelingen.

Is er geen vertegenwoordiger vastgelegd, dan kan de partner, een ouder of een kind, broer of zus als vertegenwoordiger optreden.

Recht op privacy

De zorgverlener zal uw persoonlijke levenssfeer respecteren.

Om uw privacy te waarborgen zal hij er zoveel als mogelijk voor zorgen dat alle gesprekken buiten het zicht en gehoor van anderen plaatsvinden. Ook kunt u ervan uit gaan dat alles geheim blijft wat u met uw zorgverlener bespreekt.

U heeft als patiënt het recht te bepalen of informatie over u aan anderen mag worden doorgegeven. Bij anderen kunt u denken aan uw familie, de arts van een verzekeringsmaatschappij, uw werkgever, en dergelijke. Zorgverleners kunnen alleen mét uw toestemming informatie over uw ziekte en behandeling aan anderen geven. Deze toestemming kunt u mondeling of schriftelijk geven en moet in uw medisch dossier opgetekend worden. Uw ziektekostenverzekeraar krijgt wel bepaalde gegevens over uw behandeling, dit betreft de diagnose, de reden voor opname en zo nodig een korte motivering.

Recht op inzage in het medisch dossier

De zorgverlener is verplicht een medisch dossier aan te leggen. Hierin komen alle gegevens die betrekking hebben op uw behandeling. Dit is nodig om de kwaliteit en de continuïteit van de hulpverlening te kunnen garanderen.

Alle zorgverleners die betrokken zijn bij uw behandeling, kunnen zonder uw toestemming inzage krijgen in uw gegevens, maar ook zij zullen vertrouwelijk met deze gegevens omgaan.

Inzage en afschrift medische gegevens

Het dossier waarin al uw persoonlijke en medische gegevens zijn vastgelegd, wordt in het ziekenhuis bewaard. U heeft het recht op inzage in uw medisch en verpleegkundig dossier, met uitzondering van gegevens die niet over uzelf gaan. Ook kunt u iemand machtigen om namens u uw dossier in te zien.

U kunt (delen van) uw medisch dossier ook online inzien via Mijn Ommelander. Meer informatie hierover kunt u lezen op onze website.

Op uw verzoek kunt u kopieën van uw medisch dossier, of een gedeelte daarvan, krijgen. Wij raden u echter aan eerst samen met uw specialist het dossier door te nemen. Als de gegevens die in het dossier zitten, onduidelijk zijn kan hij u hierover uitleg geven.

U of diegene die u daartoe gemachtigd heeft, kan een formulier invullen waarmee u inzage in uw dossier kunt aanvragen of een verzoek om afschrift van uw dossier kunt doen. Dit formulier 'inzage / afschrift medisch dossier'

kunt u vinden op onze website of opvragen bij het secretariaat Raad van Bestuur Ommelander Ziekenhuis Groningen, telefoon 088 - 066 1000.

Afhankelijk van de inhoud en omvang van het dossier, kunnen er (beperkte) administratiekosten verbonden zijn aan het verstrekken van een afschrift van medische gegevens.

Toevoeging gegevens aan het dossier

U heeft als patiënt ook het recht verklaringen of belangrijke gegevens van uzelf aan het dossier toe te voegen, ook al is de zorgverlener het met de inhoud niet eens.

Bewaartermijn van het medisch dossier

Gegevens uit uw dossier blijven minimaal 15 jaar na het laatste consult bewaard. Daarna is het wettelijk verplicht, dat de zorgverlener ze vernietigt, tenzij langer bewaren van belang is.²

U kunt schriftelijk verzoeken uw dossier eerder te laten vernietigen. U richt uw verzoek aan het volgende adres:

Ommelander Ziekenhuis Groningen
t.a.v. secretariaat Raad van Bestuur, Medische zaken
Postbus 35
9679 ZG Scheemda

Het ziekenhuis zal uiterlijk drie maanden nadat uw verzoek is toegekend, uw dossier vernietigen. Alleen wanneer een ander dan uzelf hiervan nadeel zou kunnen ondervinden, zoals in het geval van bijvoorbeeld erfelijke aandoeningen, kan het ziekenhuis uw verzoek weigeren. Het ziekenhuis moet u dat wel schriftelijk medelen en uitleggen waarom hiervoor gekozen is.

Deelname aan wetenschappelijk onderzoek

Wanneer een zorgverlener u vraagt deel te nemen aan een wetenschappelijk onderzoek, dan zal hij u vooraf informatie dienen te geven over dit onderzoek. Op basis van deze informatie kunt u uw besluit nemen om al dan niet mee te werken. Uw toestemming is vereist om uw medische gegevens in wetenschappelijk onderzoek te kunnen gebruiken.

Soms kunnen uw medische gegevens van belang zijn voor wetenschappelijk of statistisch onderzoek op het gebied van de volksgezondheid.

---

² In afwachting van een wetswijziging is de bewaartermijn voorlopig met 5 jaar verlengd.

Zonder uw toestemming mogen in principe geen gegevens worden verstrekt aan onderzoekers, tenzij ze anoniem gemaakt zijn waardoor niemand weet dat het om uw gegevens gaat. Anonieme gegevens van u kunnen alleen niet doorgegeven worden als u daar uitdrukkelijk bezwaar tegen maakt. Meer informatie hierover kunt u in de folder ‘Bescherming persoonlijke en medische gegevens’ van het Ommelander Ziekenhuis Groningen.

Aansprakelijkheid en klachtenregeling

Onderdeel van de WGBO is de centrale aansprakelijkheid voor verrichtingen van haar zorgverleners. Centrale aansprakelijkheid houdt in dat het ziekenhuis aansprakelijk kan zijn als een arts jegens de patiënt tekortschiet bij een geneeskundige behandeling die in het ziekenhuis wordt verricht.

Heeft u een klacht over uw behandeling door een zorgverlener van het Ommelander Ziekenhuis, dan kunt u in de Klachtenregeling voor patiënten van het Ommelander Ziekenhuis informatie vinden. Of u kunt contact opnemen met onze ombudsfunctionaris. Binnen het Ommelander Ziekenhuis wordt voldaan aan de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (WKKKGZ).

Ten slotte

Voor een goede diagnose en behandeling is een goede communicatie tussen de zorgverleners en u als patiënt belangrijk. Niet alleen zal de zorgverlener u duidelijk en volledig informeren over alles wat voor een goede zorg noodzakelijk is. Zelf zult u hem ook zoveel mogelijk moeten informeren over uw lichamelijke/psychische klachten en moeten vragen over de behandeling.

‘Wij raden patiënten aan om hun vragen voor een consult zo nodig van tevoren op te schrijven: in de spreekkamer ben je soms vergeten wat je wilde vragen. Ook kan een patiënt altijd iemand meenemen als hij dit wil’.
(Cliëntenraad Ommelander Ziekenhuis Groningen)

Van belang is ook dat u zo goed mogelijk de adviezen van de zorgverleners opvolgt. Als u daar moeite mee heeft, adviseren wij u daar met hen over te praten.

Een arts hoeft niet zonder meer op al uw wensen in te gaan. Zijn deskundigheid en overtuiging spelen daarbij een grote rol. Als een zorgverlener van mening is dat een behandeling medisch niet noodzakelijk is, mag hij bijvoorbeeld weigeren deze uit te voeren.

Ook kan het voorkomen dat bepaalde verrichtingen niet in het verzekeringspakket en/of het ziekenhuispakket zitten. Indien een goede zorg van de patiënt in dit soort gevallen in het gedrang dreigt te komen, kan het

gebeuren dat er eerst overleg gevoerd moet worden tussen ziekenhuis en ziektekosten-verzekeraar over de door de zorgverlener voorgestelde behandeling. Ook kan het ziekenhuis u in zo'n situatie voor verdere behandeling naar een ander ziekenhuis verwijzen.

**Samen.
De beste zorg.
Dichtbij.**

ommelanderziekenhuis.nl

T 088 - 066 1000

OZG (01-20)ALG047